

Žlahtnjevanje dreves poznajo narodi uže nekaj čez 2000 let. Stari Rimljani so vedeli za 20 raznih načinov, drevje cepiti. Sčasoma izumelo se je še več načinov pa vsi naslanjajo se na tri sledeče:

1. cepljenje, to pa za kožo, v sklad, z nakladom, kakor pač cepič vložimo ali med skorjo in les ali v razklano odprtino ali v izrezek podoban zagvozdi, ki se vreže divjaku.

2. Okuliranje ali popkovanje, to pa s ščitom, kder se kos skorje z enim ali večimi očesi, navadno popki imenovanimi, žlahtnemu drevesu izreže pa na jednako veliko izrezan kos na divjaku pritrdi, da se ondi prime.

3. Kopuliranje, kder sta za cepljenje odbrana kosa na divjaku pa na žlahtnem cepiči jednako debela ter se poševno prerežeta in na prerezah vkupaj deneta ali drug na drugega naložita, pritrđita, da se primeta in dalje rasteta.

Kmetovalci naši poznajo najbolje cepljenje na prvi način, namreč cepljenje v sklad. Na ta način so naša sedanja sadovna drevesa bila cepljena, ki so zvečinoma visoka, krepka in rodovitna. Zahteva se pa, da se za cepiče jemljejo enoletne mladike z dobro razvitimi popikami ali popki (očesi). Narezujejo se naj po zimi ali vsaj do tiste dobe, ko vrbe ali ive nastavljajo mačkice. Narezani cepiči denejo se potem v klet, zaviti v slamo, ali se do dve tretjini njihove dolgoti zagrebejo v zemljo. Najbolji čas za ovo cepljenje je spomlad, ko mezga v drevesih začinja vhlajati. Prenaglití pa se ne smemo. Divjak sme biti krepk in poln mezge, čem več tem bolje, cepič pa bodi mogoče slok, kakor pravijo „izstradan“, kajti tem gotoveje se bode prijel. Pri peškatem sadovnem drevju se divjak, za prst debel, prereže gladko nekaj palcev nad zemljo, se razcepi od 1—1½ palca globoko. V razklano odprtino vtaknemo dobro prirezani in do 2—3 popke prikrajsani cepič. Paziti je, da se znotranja skorja ali lub od cepiča dobro pritisne onemu od divjaka. Zatem pomagamo vserrane prav previdno z debelo tekočim cepilnim voskom ter vse lepo obvežemo.

Kedar je pa divjak uže predebelo vzrastel, da ga ne kaže cepati ali kalati, tedaj ga pa zgoraj poševno prerežemo in mu po strani napravimo zagvozdi podoben izrezek, v kateri podobno izrezani cepič naložimo ali nakladamo. Tako cepljenje imenujejo cepiti z nakladom.

Časih pa hočemo uže dorastla drevesa požlahtniti. V tem slučaju cepimo za kožo, ko so drevesa v polnej mezgi. Cepič prirežemo in prišpičimo, kakor pri navadnem cepljenju v sklad, namreč poševno ter se mu skorja na eni strani odreže, na drugej pa pusti. Divjaka tudi poševno prirežemo ter mu za cepič vderemo mej les in skorjo primerno odprtino. V njo cepič tako porinemo, da stoji gladka stran na zno-

traj. Cepljenje za kožo je zelo priprosto delo, po katerem stara drevesa najlažje pa najbolje zanesljivo precepiti in požlahtniti moremo. Želeti je, da bi se tega načina sadjarji pogosteje posluževali, kakor se navadno sedaj godi.

(Konec prih.)

Domača zdravila.

Zdravje če ni najbolje, vendar pa je najpotrebniše blago človeku in sreča za nj, kdor si ga ohrani! Veliko trpljenja si s tem prihrani pa tudi veliko denarja ostane v mošnji in lahko ga potroši za druge stvari, ki mu oveselé življenje, katero je itak dostikrat prav grenko.

Ali kaj pomaga vsa skrb za zdravje, ko pride vendarle včasih bolezen, da si ne more človek reči: Sam sem si je kriv. Kaj je storiti, če pride bolezen? Gre se ali pošlje se k zdravniku, da pride ter nam zapiše zdravilo. Odgovor ni na robe, toda vselej ni zdravnika blizu ali ne drobiža, da se kupijo draga zdravila; vsasih pa je bolezen očitno le malostna, da si človek lahko sam pomaga, ako se le zna ravnati, kakor pristaja njegovi bolezní.

Bukvice, ki učé to človeka na lahkem in mu ponudijo tudi zdravila, ki se priredé lahko doma — take bukvice, če so dobro zložene, so pri tem dober vodnik in prav je, če jih človek ima v hiši, izlasti v taki, kjer biva večje število ljudi. Njim se zmerom rada pripeti kaka nesreča in take bukvice vedó včasih pomoč zoper njo, da ni treba za to veliko denarja.

In take bukvice mislimo, da imamo sedaj v drobni knjižici, katero je izdal g. D. Hribar v Ljubljani. Ime jim je: „Zbirka domačih zdravil, kakor jih rabi slovenski narod“. Pridjal je g. založnik poljudni opis človeškega telesa.

Le-te bukvice štejó 74 strani male 8° in imajo dva dela. V prvem delu se govori o človeku in raznih njegovih boleznih ter dotičnih domačih pripomočkih, v drugem pa se navaja razno drevje, grmovje, zelišča in rože, ki imajo zdravilno moč v sebi.

Naš namen ni, da ocenimo to knjižico v zdravstvenem oziru. Tega tudi ni treba, kajti g. sostavitelj je bil svoj rokopis poslal č. g. br. Edvardu Benedičiču, nadzdravniku usmiljenih bratov v Št. Vidu na Koroškem ter ga je poprosil, naj presodi zdravila, ki se opisujejo v knjigi. Le-ta je tej želji ustregel in mu je na to tako-le odpisal: „Jaz morem le z veseljem pritrđiti, da ni nobene škodljive ali napačne domače pomoči v Vašem rokopisu „Domača zdravila“ nasvetovane, torej pa mislim, kakor tudi želim, da bode mnogim pri takem pomanjkanji zdravnikov po deželi sploh v korist“.

S kakim namenom pa je g. sostavitelj domača zdravila zbiral in zakaj jih je v posebni knjižici opisal, to sam razlaga in mi mu po

da vam bo ljubezen z ljubeznijo in oskrbovanje z oskrbovanjem povrneno! In takrat vam ne bode potrebno o vsakej priložnosti pritoževati se, da otroci vedno hujši postajajo!

Ko je vže Franček krepko korakal, hodili so dedek ž njim na prosto, — v naravo. Nkega dne sta se sprehajala zunaj cesarskega gradú. Franček ugleda vojaka stražnika. Ta se mu zeló usmili. Takoj prosi dedeka, da bi mu dovolili obdarovati ubožca. Dedek mu dajo goldinar. Franček ga vojaku ponudi, pa ta ga ni vzel, ker mu tega vojaška postava ne dovoli. Na to so dedek svojega nečaka vzdignili, da je mogel vojaku goldinar v žep vtakniti. — Se-li čudite, stariši, da se Franček ni bal vojaka, ki je nosil puško, ko se naši otroci bojé beračev, ki nosijo samo palice? Veste, zakaj se vaši otroci bojé beračev? Zato, ker jih ž njimi strašite: „Če ne boš priden, pride ded po tebe“, jim pravite. Dajte raje dar otroku, da ga on ubožcu izroči. Otroci naj se zgodaj učé darežljivosti, da bodo nekedaj kot gospodarji darežljivi, ne pa lakomni in nevošljivi. Tega bo vesel naš Izveličar, ki je rekel: „Kar ste mojemu najmanjšemu bratu podelili, ste meni podelili!“ Takrat še le se bodo boljši časi k nam povrnili!

Prišel je mlademu nadvojvodi čas za šolo. Za vzgojo cesarjevičev in cesaričinj se vže od nekedaj zeló, zeló skrbi. Otroci cesarske hiše se zeló strogo vzgajajo. Vže cesarica Marija Terezija je vzgojevalki svoje hčerke, Marije Jozefe, pisala: „Človek se ne sme razvaditi, pretoplo oblačiti ali pa sploh mehkužen biti“. Tudi cesar Jožef napisal je lastnoročno vzgojevalcem svojega nečaka Franca načelo, po katerem so se morali ravnati. Glasi se tako-le: „Vsak posamezen državljan lahko reče, da bo njegov sin, če bo dobro vzgojen, državi koristil; ako se bo spridil, pa itak državi škodovati ne more, ker ne bode kot nepridnež nobene državne službe dobil. Drugače pa je sé cesarjevičem, prestolonaslednikom, kateri mora za svojim očetom vodstvo cele države prevzeti. On se tedaj ne sme spriditi!“ — Oskrbovanje države pa je cesarju v velikej meri to, kar je vam oskrbovanje kake kmetije v majhnej meri. Tudi vam tedaj naj velja načelo, da se nobeden vaših otrok spriditi ne smé, ampak vsi morajo skrbeti za blagor svoj in cele rodovine. K temu jih napeljujete deloma vi, bolj pa še mi učitelji. Ako tedaj želite, da bi bili vaši otroci nekedaj vredni vašega imena, pošiljajte jih neprestano v šolo. Otroci naj si nabirajo duševnih zakladov, dokler jim solnce sije!

V 13. letu moral je cesarjevič vojaško suknjo obleči, t. j. začel se je v vojaških vajah poskušati. Nosil je menjavno priprosto obleko infanterista, ulana in naposled topničarja. V vsakej vaji moral se je poskusiti in sicer kot

novinec z drugimi novinci. Vsako šaržo moral si je, kakor tudi vsak drug vojak, zaslužiti. — Fantje! 13letni cesarjevič, naš sedanji cesar, naj vam bo zgled ako boste tako srečni, da vas pokličejo v vojake. Veseli bodite, če tudi ne boste nosili srebrnega ali zatega ovratnika, da imate zdrave ude in krepko postavo. Kažite povsod, da so vas „posavske, podravske planjave iz krepkega jedra rodile!“

Leta 1848., 29. dan aprila poslali so cesarjeviča v Italijo, da bi ondi videl, kako se je oče Radecky pripravljaj za vojsko in kako so se Avstrijanci vojskovali za svojo domovino. Radecky, videvši cesarjeviča, se kar prestraši, ter ga tako-le nagovori: „Cesarska visokost! Vaša navzočnost pripravlja mi velike težave. Kako-li se bom jaz zagovarjal, če se Vam kaj hudega pripeti? In ako Vas sovražnik vlovi, tedaj splava naše vojski vsa sreča po vodi!“ — „Gospod feldmaršal!“ odgovoril mu je na to cesarjevič, „mogoče, da je bilo neprevidno, da so me tu sem poslali, pa ker sem vže tukaj, tedaj mi moja čast ne dopušča, da bi se, preden sem kaj opravil, vrnil domov!“ — Radecky se je cesarjevičevej hrabrosti zeló čudil, posebe pa, ko je sam videl, da je topova krogla samo nekoliko korakov pred cesarjevičem na zemljo treščila, pa cesarjevič, to videč, niti z očesom strepetal ni!

Stariši našega cesarja poslali so tedaj svojega še le 17 let imajočega sina v vojsko, da bi storil, kolikor mu moči dopuščajo, za svojo domovino. Slovenski stariši, storite tudi vi tako. Ne žalujte, ampak hrabro kličite svojim sinovom, ko bodo šli v vojake, kakor so nekedaj klicale Spartanke: „Idi, bojuj se za domovino!“ Vedi, ako prideš pred sovražnika, da se ne bojuješ samo za se, ampak za nas vse, kateri doma ostanemo! Vedi, da se ne bojuješ samo za domače ognjišče, ampak za našo celo domovino — Avstrijo!

Matere slovenske, bodite prave slovenske Spartanke!! — (Dalje prih.)

Dopisi.

S Cvena pri Ljutomeru. (Redka svečanost.) Leta 1882. so občani Cvenski, t. j. vasi: Cven, Mota in Krapje, z velikimi stroški postavili lepo novo šolo, ker je bila šola v Ljutomeru preoddaljena. Imeli so sicer zdaj svojo šolo, kjer se je učila mladina potrebnih verskih in svetnih reči, pa pokazal se je drug velik nedostatek. Učenci namreč niso mogli obiskovati službe božje, da bi se tam djansko vadili izpolnjevali, kar slišijo v šoli pri pouku iz krščanskega nauka; farna cerkev je namreč predaleč. Toraj so že pokojni g. Šrol nagovarjali Cvenske sosede, naj priskrbé potrebno, da bi se mogla v njihovi kapelici služiti šolarska